

QUY HOẠCH PHÁT TRIỂN VĂN HÓA TỈNH TRÀ VINH – BƯỚC ĐẦU GÓP PHẦN ĐỊNH HƯỚNG HOÀN THIỆN HOẠT ĐỘNG CHÍNH QUYỀN ĐỊA PHƯƠNG

Nguyễn Đại Đức*

Tóm tắt

Quy hoạch phát triển văn hóa trên tỉnh Trà Vinh, nhằm mục đích nâng cao đời sống về mặt tinh thần cho đông đảo người dân ở trên địa bàn toàn tỉnh. Đồng thời trên cơ sở quy hoạch, xác định mối tương quan của quá trình phát triển văn hóa, với xây dựng chính quyền địa phương. Nâng cao vai trò văn hóa trong việc tác động đến quá trình nhận thức xã hội, làm nền tảng và động lực thúc đẩy phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội ở địa phương, tích cực tham gia xây dựng chính quyền. Bước đầu góp phần định hướng hoàn thiện hoạt động chính quyền địa phương trên địa bàn tỉnh Trà Vinh trong giai đoạn hội nhập phát triển.

Từ khóa: Quy hoạch, phát triển văn hóa, vai trò văn hóa trong cộng đồng, xây dựng chính quyền, hoàn thiện hoạt động chính quyền địa phương.

Abstract

Planning cultural development in Tra Vinh province aims at improving spiritual life for local people. On the basis of planning, the paper will identify the correlation between cultural development and the local government building. The paper also enhances the culture role to social cognition that is the foundation and motivation for local cultural and socio-economic development, actively participate in the administration building. This is an initial step contributing to the completion of local government activities in Tra Vinh province in the integration and development.

Keywords: Planning, culture development, cultural role in the community, government building, accomplishing local government activities

1. Đặt vấn đề

Xây dựng nền hành chính nhà nước vững mạnh, nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động của chính quyền địa phương, là những chủ trương đã được đưa vào các Nghị quyết của Đảng. Hoàn thiện hoạt động của chính quyền địa phương, luôn là một yêu cầu cần thiết, để rút ngắn con đường đạt tới mục tiêu. Nâng cao giá trị thực tiễn trong tiến trình xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của dân, do dân, vì dân trong thời kỳ đổi mới đang đặt ra nhiều vấn đề cần giải quyết: Từ phương thức thực hiện quyền lực nhà nước, cơ sở pháp lý, sự vận hành toàn bộ bộ máy Nhà nước, đến quan hệ giữa các cơ quan nhà nước, quan hệ với người dân.

Sự tác động đến quá trình phát triển toàn diện và đồng bộ ở địa phương, bao gồm tổng thể các yếu tố cấu thành. Thước đo để đánh giá về sự đổi mới hoạt động của chính quyền địa phương, đó là tính

hiệu lực và hiệu quả. Trong cương lĩnh xây dựng, phát triển đất nước, Đảng đã khẳng định: Phát triển kinh tế là trọng tâm; xây dựng Đảng là then chốt; phát triển văn hóa là nền tảng và động lực để thúc đẩy phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội. Vì vậy, việc quy hoạch phát triển văn hóa trên địa bàn tỉnh Trà Vinh hiện nay là nhu cầu cấp bách. Trong phạm vi bài viết này, vấn đề được đặt ra là: Nhận thức mối quan hệ trong việc quy hoạch phát triển văn hóa, gắn với hoạt động của chính quyền địa phương ở tỉnh Trà Vinh. Vai trò của hoạt động văn hóa trong đời sống cộng đồng ở địa phương, và sự tác động của nó đến quá trình hoàn thiện hoạt động của chính quyền địa phương trong giai đoạn hiện nay.

2. Nội dung

2.1. Sự định hướng phát triển văn hóa thông qua quy hoạch toàn diện

Trong quá trình phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội trên địa bàn tỉnh Trà Vinh, đã được Đảng

* Thạc sĩ, Phó Giám Đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Trà Vinh

và Chính quyền tỉnh Trà Vinh đưa vào những chủ trương, Nghị quyết, Chỉ thị, kế hoạch. Việc thực hiện các chủ trương này của các cấp chính quyền địa phương cần phải đồng bộ, khoa học và thống nhất từ nhận thức đến thực tiễn. Trên cơ sở Nghị quyết của Hội đồng nhân dân tỉnh, và định hướng phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của Ủy ban nhân dân tỉnh lập quy hoạch tổng thể và xây dựng kế hoạch để thực hiện theo từng giai đoạn, có sự liên kết chặt chẽ với chính quyền địa phương (cấp huyện, thành phố), để tạo ra một chuỗi giá trị từ lúc quy hoạch cho đến khi khai thác vận hành. Mối quan hệ có tính tác động lẫn nhau giữa các cơ quan chuyên môn cấp tỉnh, với chính quyền địa phương nhằm tối ưu hóa các phương pháp đã được chọn lựa, cách thức tiến hành phụ thuộc vào đặc điểm của từng địa phương, sử dụng các biện pháp cụ thể để thực hiện những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước một cách thiết thực.

Hoàn chỉnh Quy hoạch phát triển văn hóa ở địa phương, nâng cao chất lượng hoạt động văn hóa trong đời sống xã hội, tạo tiền đề nhận thức một cách đầy đủ về chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước về xây dựng, và phát triển toàn diện kinh tế, văn hóa, xã hội, an ninh, quốc phòng trên địa bàn toàn tỉnh. Định hướng phát triển văn hóa, và xem văn hóa như là những yếu tố góp phần tích cực trong việc nâng cao hiệu lực, hiệu quả của quản lý nhà nước ở địa phương. Phát triển văn hóa cộng đồng, gắn liền với phát triển văn hóa công sở, là yêu cầu cấp bách trong giai đoạn hiện nay. Đây là một trong những nội dung quan trọng để thực hiện Nghị quyết của Đảng: “ Phát triển toàn diện, đồng bộ các lĩnh vực văn hóa, vừa phát huy những giá trị tốt đẹp của dân tộc, vừa tiếp thu những tinh hoa văn hóa nhân loại, xử lý tốt mối quan hệ giữa kinh tế và văn hóa để văn hóa thật sự là nền tảng tinh thần của xã hội, là một động lực để phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập quốc tế” (Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI của Đảng, tr.126).

2.2. *Quy hoạch phát triển văn hóa của tỉnh Trà Vinh gắn với quản lý điều hành của chính quyền địa phương.*

Mối quan hệ biện chứng giữa quy hoạch ngành Văn hóa, thể thao & Du lịch Trà Vinh với những định hướng phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của chính quyền địa phương là điều kiện để thúc đẩy các tiềm năng vốn có của tỉnh, hình thành hạ tầng kỹ thuật, tác động nhanh đến quá trình đầu tư phát triển kinh tế. Văn hóa là động lực, có ý nghĩa rất lớn trong hệ thống phát triển toàn diện và đồng bộ của tỉnh. Nó có vai trò như chất xúc tác, để tạo nên chuỗi phản ứng có tính đột phá. Nếu quy hoạch của ngành thiếu đi những yếu tố cạnh tranh (mức độ đầu tư, ưu đãi đầu tư, môi trường đầu tư ...), thiếu đi những thông tin về điều kiện tự nhiên (tài nguyên môi trường, cơ sở hạ tầng ...), thiếu đi những đặc trưng văn hóa bản địa (văn hóa dân tộc, văn hóa tâm linh, tôn giáo tín ngưỡng) thì sự liên kết với chính quyền địa phương sẽ thiếu chặt chẽ, dẫn tới hiện tượng quy hoạch “treo”. Ngược lại, nếu chính quyền địa phương chỉ đề ra những mục tiêu có liên quan đến những điều kiện vốn có của địa phương, thiếu đi sự phối hợp với các Sở, ngành chuyên môn thì sẽ dẫn tới tình trạng phiếm diện đầu tư, lỏng lẻo trong cơ chế vận hành toàn lĩnh vực. Bởi vì, các chức năng của cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh và chức năng của chính quyền cấp huyện, thành phố xét cho cùng cũng là thực thi các nhiệm vụ do chính quyền cấp tỉnh giao. Cùng góp phần tạo tiền đề thúc đẩy kinh tế - văn hóa - xã hội phát triển .

Ngày nay, trong quản lý, điều hành các hoạt động trong đời sống xã hội, trước những nhu cầu đòi hỏi ngày càng cao của cuộc sống người dân, trước những tác động từ nhiều phía đan xen trong quá trình hội nhập. Điều đó, buộc chính quyền địa phương phải có cái nhìn toàn diện hơn về văn hóa. Chính văn hóa là cội nguồn để hoàn thiện pháp luật, làm cho pháp luật được thực thi và thực sự đi vào cuộc sống người dân. Phát triển văn hóa một cách đồng bộ sẽ làm rút ngắn tiến độ thực hiện kế hoạch phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội ở địa phương, góp phần thúc đẩy nhanh hơn quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa của tỉnh Trà Vinh nói chung và cả nước nói riêng.

2.3. Tăng cường mối quan hệ phối hợp phát triển văn hóa với phát triển địa phương

Đánh giá về sự phát triển của mỗi địa phương, ngoài những nội dung chủ yếu như: năng lực cạnh tranh, chỉ số kinh tế, khả năng đầu tư phát triển, mức thu nhập bình quân đầu người... thì chính văn hóa là môi trường thuận lợi cho toàn xã hội tham gia giám sát và đánh giá. Những sự việc diễn ra trong cuộc sống hàng ngày ở cộng đồng dân cư, hay việc thực hiện nhiệm vụ công vụ ở các cơ quan nhà nước, ít nhiều đã thể hiện hoạt động mang tính văn hóa. Những nhu cầu cơ bản của người dân ở địa phương về hoạt động văn hóa, cũng đồng nghĩa với mưu cầu mang lại lợi ích về mặt tinh thần cho toàn xã hội, sự mong muốn thay đổi về mặt hình thức đối với cơ sở hạ tầng, sự thay đổi về chất lượng cuộc sống của mọi người, và sự thay đổi mang tính đột phá đối với toàn bộ hoạt động xã hội trên địa bàn.

Trước những nhu cầu có tính cấp thiết, quy hoạch phát triển văn hóa luôn gắn chặt với những định hướng phát triển toàn diện của từng địa phương trong tỉnh. Tùy thuộc vào điều kiện đặc thù ở từng nơi, cần có chiến lược thích hợp tác động đúng “điểm rơi”, để hoạt động văn hóa đem lại giá trị thiết thực là nền tảng phát triển xã hội bền vững.

2.4. Sự tác động của văn hóa đến đời sống cộng đồng dân cư

Trong giai đoạn hội nhập và phát triển hiện nay, quy hoạch phát triển văn hóa càng chặt chẽ, thể hiện tính khoa học, tính dân tộc, nhân văn, và hiện đại, thì nó sớm được xã hội chấp nhận. Thực tiễn đã cho thấy, vấn đề quy hoạch không khả thi khi vận dụng vào quá trình phát triển, đã làm nảy sinh những bức xúc của người dân, không những không phát huy được đặc tính vốn có, không tiếp thu có chọn lọc được những tinh hoa của nhân loại, mà nó còn trở thành “lực cản” trong quá trình tiếp biến văn hóa. Những nét đẹp truyền thống của cộng đồng dân cư có thể rơi vào trạng thái “quên lãng”. Những nét đặc thù về truyền thống dân tộc vốn dĩ đã tồn tại lâu đời, đứng trước nguy cơ bị đánh mất. Những nét đẹp của “tình làng nghĩa xóm”, sự

đoàn kết gắn bó tương trợ lẫn nhau ở cộng đồng dân cư càng được giữ gìn, trân trọng và phát huy, thì sẽ trở thành nền tảng vững chắc để góp phần xây dựng chính quyền địa phương ngày càng hoàn thiện. Ngày nay, trong tiến trình phát triển xã hội, văn hóa ở đời sống cộng đồng dân cư càng được xem như là yếu tố không thể thiếu trong quá trình ổn định và phát triển tổng thể ở địa phương. Sự đoàn kết, hợp tác để chống lại những điều kiện bất lợi của thiên nhiên trong tình trạng biến đổi khí hậu toàn cầu. Sự cần cù, sáng tạo trong quá trình lao động đã nâng cao nhận thức quản lý xã hội.

Trong điều kiện hiện nay ở tỉnh Trà Vinh, có trên 30% dân số là đồng bào dân tộc Khmer, trên 60% là người kinh và trên 5% là người Hoa, và còn lại số ít là người Chăm và người Ấn sinh sống. Sự hòa quyện của cuộc sống các dân tộc trong cộng đồng ở thành phố cũng như ở vùng nông thôn, đã tạo nên những sắc thái riêng biệt. Biểu hiện trong sinh hoạt cộng đồng, trong đời sống xã hội giữa các dân tộc gần giống nhau. Trong đời sống hàng ngày, có mối quan hệ gắn bó, đoàn kết tương trợ lẫn nhau. Sự cộng cư lâu đời giữa các dân tộc trong vùng đã nối tiếp nhiều thế hệ, từ trong chiến đấu chống giặc ngoại xâm, bảo vệ đất nước, giữ gìn và phát huy truyền thống yêu nước, được truyền từ đời này sang đời khác. Sự giao thoa văn hóa giữa các dân tộc, càng làm phong phú sắc thái cuộc sống cộng đồng ở tỉnh Trà Vinh, góp phần tạo mối quan hệ đan xen trong hoạt động lao động sản xuất, tôn giáo, tín ngưỡng. Các hoạt động văn hóa – xã hội trong đời sống cộng đồng, sự gắn kết, giao lưu, trao đổi những kinh nghiệm là tiền đề thúc đẩy xã hội phát triển, vừa đa dạng về hình thức, vừa sâu sắc về nội dung mang đậm nét văn hóa phù hợp với những điều kiện đặc thù của tỉnh Trà Vinh, góp phần tạo nên sự phong phú về cuộc sống tinh thần.

Từ xa xưa, các dân tộc đã cùng cộng cư trên mảnh đất Trà Vinh, đã có truyền thống gắn bó keo sơn. Đây là tiền đề cơ bản, là động lực thúc đẩy nâng giá trị con người, hình thành phẩm chất giàu truyền thống đấu tranh chống giặc ngoại xâm, bảo vệ quê hương đất nước, hình thành nên sức mạnh tổng hợp trong việc khắc phục những điều kiện bất

lợi của thiên nhiên, nâng cao kỹ năng lao động, tạo ra của cải vật chất ngày càng nhiều, sản phẩm ngày càng hoàn thiện, mở rộng giao lưu với các địa phương khác, góp phần thúc đẩy cuộc sống bền vững chung với sự tiến bộ xã hội. Bên cạnh đó, việc nâng cao nhu cầu về mặt tinh thần đã không ngừng được củng cố. Các hoạt động văn hóa truyền thống luôn được giữ vững, bảo đảm các giá trị văn hóa độc đáo, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc ngày càng cao, đã góp phần tích cực trong việc ổn định đời sống xã hội, làm tiền đề để phát triển xã hội. Song song đó, việc tiếp thu có chọn lọc những tinh hoa của văn hóa thế giới, cũng là một trong những yếu tố có ảnh hưởng rất lớn đến quá trình quản lý, điều hành của chính quyền địa phương trong giai đoạn hội nhập. Góp phần tích cực trong quá trình định hướng hoạt động của chính quyền địa phương ngày càng hoàn thiện hơn.

2.5. Những vấn đề cốt lõi được đặt ra trong việc thực hiện nhiệm vụ quản lý, phát triển ngành, và nhiệm vụ của địa phương

Để đảm bảo các mối quan hệ trong quá trình xây dựng chiến lược phát triển văn hóa, gắn với phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội ở địa phương. Trước tiên cần xác định những nhiệm vụ trọng tâm như sau:

- Về nhiệm vụ của Sở văn hóa, thể thao & du lịch

+ Trình Ủy ban nhân dân Tỉnh về dự thảo Quyết định, Chỉ thị, quy hoạch, kế hoạch dài hạn, 05 năm và hằng năm. Các đề án, dự án, chương trình phát triển văn hóa, gia đình, thể dục, thể thao và du lịch; chương trình, biện pháp tổ chức thực hiện các nhiệm vụ cải cách hành chính nhà nước, phân cấp quản lý và xã hội hóa trong các lĩnh vực văn hóa, thể thao, du lịch ở địa phương .

+ Trình Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh dự thảo Quyết định, Chỉ thị thuộc thẩm quyền ban hành của Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh về văn hóa, gia đình, thể dục thể thao và du lịch trên địa bàn toàn tỉnh. Hướng dẫn kiểm tra, tổ chức thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật, chính sách, quy hoạch, kế hoạch, đề án dự án chương trình sau khi được phê duyệt; Thông tin tuyên

truyền phổ biến giáo dục pháp luật về các lĩnh vực thuộc phạm vi quản lý của Sở Văn hóa, Thể thao & Du lịch .

- Về nhiệm vụ cơ bản của Chính quyền địa phương cấp Huyện, Thành phố có liên quan đến văn hóa, thể thao, du lịch cấp tỉnh :

+ Xây dựng kế hoạch phát triển kinh tế - văn hóa - xã hội hàng năm, tổ chức kiểm tra thực hiện các kế hoạch.

+ Xây dựng các chương trình, đề án phát triển văn hóa, thể dục, thể thao, du lịch trên địa bàn huyện, thành phố phù hợp với điều kiện đặc thù và hoàn cảnh cụ thể ở mỗi địa phương. Đồng thời tổ chức thực hiện sau khi được cấp có thẩm quyền phê duyệt .

+ Phát huy nguồn lực toàn xã hội, tạo điều kiện tốt nhất để mọi người cùng tham gia sinh hoạt văn hóa cộng đồng ở khu dân cư, ở từng địa bàn. Thực hiện chủ trương xã hội hóa các lĩnh vực thuộc văn hóa, thể dục, thể thao trên địa bàn .

+ Quản lý các công trình công cộng được phân cấp, hướng dẫn các phong trào về văn hóa, hoạt động của các Trung tâm Văn hóa - Thể dục thể thao. Bảo vệ và phát huy giá trị các di tích Lịch sử - Văn hóa và danh lam thắng cảnh do địa phương quản lý .

Hội đồng nhân dân huyện, thành phố phê duyệt các kế hoạch phát triển kinh tế - văn hóa - xã hội của huyện, thành phố do Ủy ban nhân dân Huyện, Thành phố trình .

Quy hoạch, phát triển ngành thật sự đạt được hiệu quả từ ý tưởng ban đầu, điều tra cơ bản, cho đến khi hoàn thành quy hoạch và có khả thi đầu tư, khi mà đã bảo đảm được tính hệ thống, xuyên suốt. Với vai trò của cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh khi nghiên cứu lập quy hoạch không thể bỏ qua các điều kiện bảo đảm trong quá trình quy hoạch như : Hạ tầng cơ sở, đặc thù từng địa bàn, quy hoạch tổng thể của Tỉnh.

3. Kết luận

Xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc, góp phần xây dựng Nhà nước pháp quyền Xã hội chủ nghĩa, là một trong những yêu cầu cơ bản trong giai đoạn hiện nay trước xu

thể hội nhập, phát triển. Đồng thời tác động trực tiếp đến sự quản lý, điều hành của chính quyền địa phương. Bởi vì tính chất của nền văn hóa Việt Nam là: Dân tộc về hình thức, dân chủ về nội dung.

Sự phát triển văn hóa là một quy luật khách quan. Hơn lúc nào hết, trong giai đoạn hội nhập và phát triển như hiện nay, vấn đề cấp bách được đặt ra bên cạnh những vấn đề chủ yếu, những vấn đề mang tính đột phá trên địa bàn toàn tỉnh. Đó là quy

hoạch phát triển văn hóa phải gắn với việc tham gia định hướng hoàn thiện hoạt động của chính quyền địa phương. Vì: Văn hóa thuộc về bản chất của sự sáng tạo của con người và xã hội loài người. Con người ý thức, tổng kết kinh nghiệm, về tư duy, sáng tạo và hoạt động của mình để không ngừng phát triển. Đồng thời văn hóa là nhân tố nâng cao chất lượng quản lý và tiến bộ của nhà nước, và các tổ chức xã hội khác.

Tài liệu tham khảo

Báo cáo sơ kết 04 năm thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 (khóa X) “ về đổi mới, kiện toàn tổ chức bộ máy Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội” của Tỉnh ủy Trà Vinh (số 21-BC/TU ngày 22/4/2011)

Đảng Cộng sản Việt Nam. 2011. *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XI*. Nxb Chính trị Quốc gia. Hà Nội.

Đảng Cộng sản Việt Nam. 2011. *Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 2011 – 2020*. Nxb Chính trị Quốc gia. Hà Nội.

Nguyễn Đăng Dung. 1996. *Tổ chức chính quyền nhà nước ở địa phương (lịch sử và hiện tại)*. Nxb Đồng Nai.

Nguyễn Hữu Khiên. 2003. *Tìm hiểu về hành chính nhà nước*. Nxb Lao động. Hà Nội.

Nguyễn Ngọc Quang. 2006. *Biện chứng xã hội và công cuộc đổi mới ở nước ta hiện nay*. Tạp chí Triết học. Số (7).

Phan Anh Hồng. 2011. *Tổ chức chính quyền địa phương” – Một số vấn đề cần quan tâm*. Tạp chí Tổ chức Nhà nước. Số (10).

Trần Nam Chuẩn. 2011. *Hoàn thiện tổ chức bộ máy nhà nước theo tinh thần Nghị quyết lần thứ XI của Đảng*. Tạp chí Tổ chức Nhà nước. Số (11).